

บทที่ 4

พื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลต่อการส่งเสริมสุขภาพ ในสวนอาหารทะเลนางนวล เชียงใหม่

การนำเสนอข้อมูลพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการส่งเสริมสุขภาพในสวนอาหารทะเลนางนวล เชียงใหม่ เป็นข้อมูลสำหรับการทำความเข้าใจบริบททางสังคมที่มีอิทธิพลต่อชีวิตการทำงานของพนักงานทั้งในด้านส่งเสริมและเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพในสวนอาหารทะเลนางนวล

การนำเสนอข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

1. ความเชื่อและประเพณีต่าง ๆ ในสวนอาหารทะเลนางนวลเชียงใหม่ ได้แก่ การทำบุญศาล และทำบุญร้านประจำปี การนับถือเจ้าที่ การทำบุญในโอกาสต่าง ๆ
2. ค่านิยมในการทำงานและการดำเนินชีวิต
3. แนวคิดของผู้บริหารและพนักงานที่เอื้อต่อการส่งเสริมสุขภาพ ได้แก่ ความคิดเห็นต่อสุขภาพ ความคิดเห็นต่อทำงานและความคิดเห็นของชุมชนต่อสถานประกอบการ

ซึ่งข้อมูลทั้ง 3 ตอนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ความเชื่อ และประเพณี

ก่อนการสร้างสวนอาหารทะเลนางนวลเชียงใหม่ ชาวบ้านในชุมชนหนองหอยมีความเชื่อในเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และเจ้าที่ที่ดูแลสถานที่อยู่ก่อนแล้ว เมื่อมีการสร้างสวนอาหารทะเลนางนวลในบริเวณดังกล่าว พร้อมกับ การตั้งศาล ทานทำวมหาพรหมธาดาที่อัญเชิญมาจากโรงแรมเอราวัณ กรุงเทพฯ มีพิธีทำบุญที่ยิ่งใหญ่ทุกปี ตามแนวความเชื่อของผู้ประกอบการธุรกิจการค้าว่าจะทำให้ธุรกิจเจริญรุ่งเรืองและก้าวหน้าต่อไปและช่วยปัดเป่าภัยพิบัติต่าง ๆ ทำให้ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข จึงทำให้ความเชื่อดังกล่าวถูกถ่ายทอดสืบต่อกันมา มีการแสดงความเคารพเมื่อเดินผ่านคนที่มาอยู่ใหม่ต้องไปกราบไหว้บูชาท่านทำวมหาพรหมธาดา เพื่อจะได้อยู่สบายและปลอดภัย และประสบความสำเร็จในการทำงาน หากการทำงานมีปัญหาก็จะไปบนบานศาลกล่าวให้ท่านทำวมหาพรหมธาดาช่วยเหลือคนที่ปฏิบัติตามศีล 5 จะอยู่ได้ไม่มีปัญหา ความเชื่อขององค์กรต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์จะเห็นได้จากพิธีกรรมต่าง ๆ ดังนี้

การทำบุญศาลและทำบุญร้านประจำปี

ศาลท่านท้าวมหาพรหมธาตาคันเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่พนักงานทุกคนเคารพนับถือ ตั้งเด่นเป็นสง่าอยู่ด้านหน้าของสวนอาหาร ได้รับการดูแลให้สะอาดเรียบร้อยอยู่เสมอ มีต้นไม้ร่มรื่นและสวนหย่อมสวยงาม มีเครื่องบูชาเป็นพานธูปเทียนแพ ดอกไม้ รูปปั้นช้าง ม้า ตุ๊กตา น้ำมันหอม ด้านข้างศาลมีตู้รับบริจาคเงินเพื่อนำไปช่วยเหลือผู้ป่วยอนาถาของโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่

ทุกวันที่ 19 พฤศจิกายน ของทุกปี ร้านจัดให้มีการทำบุญฉลองศาลและทำบุญร้านเพื่อเป็นสิริมงคลแก่ร้าน ผู้ประกอบการ พนักงาน ตลอดจนชาวบ้านใจชุมชนหนองหอย แม่เล็ก เล่าว่า

"สิ่งศักดิ์สิทธิ์มีจริง ใครไม่เชื่อเราก็ไม่ต่างกันแต่เป็นสิ่งเร้นลับ อย่างองค์พรหมที่นี้พวกเราทุกคนเคารพนับถือ ใครมีปัญหาอะไรก็ไปกราบไหว้ของท่าน อย่างพนักงานไปไหว้ท่านขออย่าให้ติดเกณฑ์ทหารเลย พอได้คัดเลือกก็ผ่าน เขาทำเขาก็ได้แล้วก็มาเล่าให้เราฟังทุกปีเราจะทำบุญศาลเพื่อเป็นสิริมงคล ทำให้กิจการเจริญรุ่งเรือง บริวารอยู่เย็นเป็นสุข อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขไม่มีปัญหาปัดภัยจากอันตรายใด ๆ ทำงานราบรื่นสามารถผ่านพ้นอุปสรรคต่าง ๆ ไปได้ วันงาน เราจะตื่นกันแต่ตี 3 จัดเตรียมเครื่องเช่น อาหารของควา ของหวานครบชุด ผลไม้ชื่อมงคลทั้งหลายทุกอย่างจะจัดให้เต็มพูน เพื่อจะได้เจริญงอกงามสูงส่งและดีงาม บางคนไม่ได้นอนช่วยกันแต่งบายศรี ท่านประธานจะดูแลพิธีสงฆ์ด้วยตัวเอง เริ่ม 6 โมงเช้า นิมนต์พระมาสวดมีการตักบาตร อาหารแห้ง เลี้ยงพระ 109 รูป เสร็จพิธีแล้ว 9 โมง ฉันทจะทำพิธีทางพราหมณ์ 10 ปีแรกจะเชิญพราหมณ์จากกรุงเทพฯมาทำพิธีให้ พอตอนหลังฉันก็ทำเอง สวดชุมนุมเทวดาถวายเครื่องสังเวद्यและบายศรี น้ำมนต์ให้ข้าทาสบริวารดื่มกินช่วยรักษาโรคภัยได้นะหลังจากนั้นทุกคนจะทำสมาธิจินตนาการเห็นลูกค้ามากมาย เป็นการสร้างพลังใจให้มีกำลังที่จะทำงาน เพื่อต่อสู้อุปสรรคต่าง ๆ มีการแสดงรำถวายศาลแต่ก่อนเราจ้างมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ ตอนหลังเด็ก ๆ บอกว่า แม่เสียเงินเยอะเสียตายพวกเราก็ทำได้ เขาก็แสดงกันเอง"

พนักงานรุ่นแรก ๆ เล่าว่า

"เราทุกคนจะช่วยกันเตรียมงานตั้งแต่ ฝ่ายบริการมีคู่กับพวกเป็นคนจัดการแสดงรำถวาย ตั้งแต่จัดการแสดงฝึกซ้อม เตรียมเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย แต่งหน้าเองเรียบร้อย แผนกอาหารจะช่วยกันจัดรายการอาหารและจัดเตรียมอาหารมากมายทั้งเลี้ยงพระเลี้ยงแขก ชาวบ้านที่มาร่วมงานและพนักงานทุกคน พนักงานทุกคน แผนกการเงินที่ สยมพรมี่ฝีมือเรื่องดอกไม้ใบตองก็จะช่วยกันทำบายศรีและตกแต่งให้สวยงาม ผู้ช่วยจะช่วยกันจัดสถานที่ แผนกแม่บ้านจะดูแลเรื่องความสะดวก พอถึงวันทุกคนจะมาร่วมงานหมดไม่มีใครหยุด"

ชาย บ้านในชุมชนหนองหอยพูดกันว่า

"พอใกล้จะถึงวันที่ 19 พฤศจิกายนของทุกปี พนักงานนางนวลที่อยู่ตามหอพักในชุมชนจะมาชักชวนชาวบ้านที่รู้จักกันร่วมทำบุญ ชาวบ้านส่วนใหญ่จะจำได้เพราะไปร่วมงานทุกปี เป็นวันที่ทุกคนจะได้ไปกินอาหารที่ร้านนางนวลมาตั้งโต๊ะไทย จีน ญี่ปุ่น ฝรั่งเศสและแต่ และก็จะได้ไปร่วมทำบุญตักบาตรแต่ก่อนมีลิเก หนัง ดนตรี 7 วัน 7 คืน สนุกดี ตั้งแต่เช้าจะได้ยินเสียงปี่พาทย์มโหรีตลอดงาน"

การนับถือเจ้าที่ และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสวนอาหารทะเลนางนวล มีศาลเจ้าที่อยู่หลายแห่ง ซึ่งเจ้าของเจ้าของร้านและพนักงานทุกคน โดยเฉพาะพนักงานที่ทำงานมานานจะให้ความนับถือเจ้าของเล่าว่า "มาอยู่ที่นี้เจ้าที่แรงฉันสัมผัสได้ ถ้าเราปฏิบัติดีปฏิบัติชอบก็เป็นคุณแก่เรา เราทำดีท่านก็ดูแลรักษาให้ทุกคนอยู่ดีมีสุขรวมไปถึงครอบครัวด้วย" พนักงานบุคคลพูดถึงเรื่องเจ้าที่ดังนี้ "ที่นี่เป็นที่ลักษณะบาตรคว่ำอยู่ตรงหัวโค้งถนนชาวบ้านเขาถือกันคนไม่ทำคืออยู่ไม่ได้เพราะเจ้าที่แรง ถ้าเราไม่ทำดีจริง ๆ อยู่ไม่ได้หรอก" ภรรยาของพนักงานนางนวลเล่าว่า "ที่หอพักมีคนเคยเจอ และถ้าทำตัวไม่ดีเล่นกันจะโดนตีอยู่ไม่ได้" พนักงานช่างประจำโรงแรมแห่งหนึ่งซึ่งเคยเข้าไปทำงานวางระบบโทรศัพท์ในนางนวลเล่าว่า "ผมเคยเข้าไปทำระบบโทรศัพท์ในนางนวล ซึ่งดูว่าง่าย ๆ แต่พอไปทำจริง ๆ มีปัญหาตลอด เช่น อุบัติเหตุเล็ก ๆ น้อย ๆ หลายครั้ง สุดท้ายส่งงานไม่ได้ เพราะมีเสียงดังรบกวนในโทรศัพท์ คุยกับพนักงานของนางนวลเขาบอกว่าเจ้าที่แรง ใครเข้ามาทำอะไรใน

ร้านนางนวลต้องบอกกล่าว ขออนุญาตก่อนแนะนำให้ผมเช่นไหว้บอกกล่าว ขอขมาเจ้าที่ด้วยของสด และเหล้า ซึ่งผมก็ทำตาม ปรากฏว่าส่งงานได้ไม่มีปัญหา"

ทุกวันเจ้าของจะถวายผลไม้กับขนมหวานทุกศาลเป็นประจำ และวันพระ 15 ค่ำ จะมีการถวายของคาวของหวาน และสวดมนต์ใช้เวลาประมาณครึ่งชั่วโมงทำอย่างนี้เป็นประจำ ตั้งแต่เปิดร้านจนถึงปัจจุบัน

การทำบุญในโอกาสต่าง ๆ เช่น การทอดกฐิน การร่วมพิธีทำบุญเมืองเชียงใหม่การทำบุญปีใหม่ การไปทำบุญพึ่งเทศน์หรือการนิมนต์พระมาเทศนา ซึ่งทางร้านจะจัดประจำแล้วแต่โอกาสและเชิญชวนให้พนักงานเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวตามความสมัครใจบางกิจกรรมจะพยายามจัดในช่วงที่พนักงานสามารถจะไปร่วมงานได้ ส่วนพนักงานที่ไม่สามารถไปร่วมงานก็จะฝากเงินไปร่วมทำบุญ ซึ่งเป็นวิถีชีวิตของคนไทยกับการทำบุญทำให้มีความสุข พนักงานหญิงคนหนึ่งแสดงความคิดเห็นว่า "แต่ก่อนอยู่บ้านนอกมีเวลาได้ไปวัดทุกวันพระ แต่มาอยู่ในเมืองทำแต่งงานไม่ว่างไปวัด แต่ก็ยังดีที่แม่เล็กท่านชอบไปทำบุญจะชวนพวกเราไปทำบุญที่วัด บางครั้งก็นิมนต์พระมาเทศน์ที่ร้าน มีงานตักบาตรทำบุญทุกปี ทำให้เราไม่ห่างวัด สบายใจที่ได้ทำบุญ" คุณศรีหรืออนพนักงานการเงินเล่าว่า "เวลาแม่เล็กไปทำบุญจะชวนพวกเราไปด้วย โดยเฉพาะหัวหน้าแผนกต่าง ๆ ถ้าว่างก็ไปกับท่านถ้าหากไม่ได้ไป ท่านก็จะเอาบุญกลับมาฝาก พร้อมกับเส้าธรรมะที่ได้รับให้พวกเราฟัง รู้สึกว่าเจ้าของร้านท่านให้ความสนใจเอาใจใส่และไม่ลืมพนักงานทำให้เราได้มีโอกาสไปวัดทำบุญพึ่งธรรมะ ซึ่งรู้สึกว่าการที่จิตใจสบาย ได้เอามาใช้กับชีวิตเราทำให้ใจเย็นขึ้น ผิดกับแต่ก่อนจะเป็นคนใจร้อนมาก"

ค่านิยมในการทำงาน และการดำเนินชีวิต

การดำเนินชีวิตด้วยความ ชยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ อดทน เป็นสิ่งที่พนักงานทุกคนจะได้รับการอบรมสั่งสอนให้ดำเนินชีวิตตามแนวทางดังกล่าว ตั้งแต่การปฐมนิเทศการประชุมประจำเดือนติดบอร์ดตรงจุดตอกบัตรเวลา และติดไว้ตามบริเวณต่าง ๆ ในร้าน นอกจากนี้ประธานและรองประธานปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างแก่พนักงาน และเล่าให้พนักงานฟังเสมอถึงประสบการณ์ของการดำเนินชีวิตและการทำงานในอดีต ที่ต้องต่อสู้อดทนจนกว่าจะมีกิจการเช่นปัจจุบัน

ลูกค้าคือผู้มีพระคุณ ต้องให้เกียรติลูกค้าเสมอ

เน้นภาพพจน์ในด้านความสะอาด อร่อย มีคุณภาพ และมีมาตรฐานระดับสากล

ความซื่อสัตย์และไม่เอาเปรียบลูกค้า โดยมีสโลแกนว่า "อึดสมใจไปนางนวล"

5 ร ได้แก่ รอบคอบ, รู้ใจ, รอยยิ้ม, ร่วมมือ, รู้งาน

5 ส ได้แก่ สะสาง, สะอาด, สะดวก, สุขลักษณะ และสุขนิสัย

เป็นสิ่งที่สวนอาหารทะเลนางนวลยึดมั่นและใช้เป็นแนวทางในการบริหารงาน ซึ่งนำไปสู่การกำหนดกฎระเบียบวิธีปฏิบัติที่ส่งผลต่อสุขภาพของพนักงาน ได้แก่ ให้นักงานใช้แก้วนํ้า และข้อนประจําตัว การพัฒนาบุคลิกภาพ และความสะอาด ห้ามสูบบุหรี่ และดื่มสุราขณะทำงาน การพัฒนาความรู้ เทคนิค และความปลอดภัยในการทำงาน รักษาความสะอาดในสถานที่ทำงาน

เน้นการทำงานร่วมกันเป็นทีม เริ่มตั้งแต่พนักงานใหม่ที่เข้ามาจะได้รับการปฐมนิเทศจากงานบุคคลให้มีความเชื่อเพื่อต่อกัน และช่วยกันทำงานเป็นทีม เมื่อเข้าไปทำงานในแผนกทุกคนจะช่วยกันทำงานทีมอย่างมีระบบ ตั้งแต่ผู้จัดการ หัวหน้างาน หัวหน้าแผนกจะปฏิบัติงานร่วมกับลูกน้องไม่ใช่สั่งการ จะเห็นได้จากพนักงานครัวทุกคนทั้งหัวหน้า แผนกและลูกน้องจะช่วยกันล้างอุปกรณ์ทำความสะอาดห้องครัวและดักไขมันจากบ่อทุกวันหลังเลิกงาน ในส่วนของงานบริการทั้งหัวหน้าและลูกน้องจะนั่งล้อมวงเช็ดและเตรียมอุปกรณ์สำหรับบริการลูกค้าในตอนเย็นนอกจากนี้ในห้องอาหารสำหรับพนักงานจะไม่แยกอาหารหรือที่นั่งระหว่างหัวหน้าหรือลูกน้องทุกคนจะมีสิทธิเท่ากัน ทำให้เกิดความเข้าใจกันและลดช่องว่างระหว่างหัวหน้ากับลูกน้องเป็นการสร้างความสามัคคีและความผูกพันต่อกัน

การทักทายและสวัสดิกันระหว่างพนักงานและหัวหน้าก่อนเข้าทำงานและหลังเลิกงานเป็นการสร้างบรรยากาศของการทำงานร่วมกัน และทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อกัน

ความสุภาพ อ่อนน้อมถ่อมตน เชื้อฟิงผู้ใหญ่และหัวหน้างาน และพนักงานรุ่นพี่ตามวัฒนธรรมไทย ส่งเสริมให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และช่วยเหลือกัน ให้คำแนะนำเรื่องงาน พี่สอนน้อง และหัวหน้ามอบหมายให้พนักงานที่อยู่ก่อนเป็นที่เลี้ยงคอยแนะนำและสอนงานให้กับพนักงานใหม่ และเมื่องานเกิดผิดพลาดที่เลี้ยงจะต้องช่วยกันรับผิดชอบ

การส่งเสริมให้พนักงานดำเนินชีวิตตามหลักพุทธศาสนา ประชานและรองประชานเป็นผู้ที่สนใจและปฏิบัติตามหลักคำสอนของพุทธศาสนาอยู่เป็นประจำ ได้ส่งเสริมให้พนักงานของสวนอาหารทะเลนางนวลทุกสาขาดำเนินชีวิตตามหลักพุทธศาสนา โดยปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างเป็น

ผู้นำชักชวนให้พนักงานได้ร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาอยู่เป็นประจำ สำหรับสาขาเชียงใหม่ ในช่วงแรกของการก่อตั้ง ภาระงานพร้อมกับกลุ่มพนักงานที่สนใจร่วมกันสวดมนต์ปฏิบัติสมาธิในร้านเวลาเย็นทุกวัน ต่อมาเมื่อมีการขยายสาขาใหม่ ๆ ซึ่งภาระงานจะต้องไปคอยดูแลและพนักงานที่เป็นสมาชิกกลุ่มลาออกไปทำให้กิจกรรมดังกล่าวไม่ต่อเนื่อง แต่ก็คงมีอยู่แล้วแต่โอกาส ได้มีการมอบหมายให้ผู้จัดการและงานบุคคลจัดกิจกรรมที่เอื้อให้พนักงานมีโอกาสปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา ดังนี้

- ในการประชุมหัวหน้างาน / หัวหน้าแผนกทุกสัปดาห์ และการประชุมพนักงานประจำเดือน กำหนดให้มีกิจกรรมไหว้พระสวดมนต์ ปฏิบัติสมาธิร่วมกันก่อนเริ่มการประชุม ทุกครั้ง
- เปิดเพลงธรรมะทางเสียงตามสายในที่ทำงานตอนเช้าเป็นประจำ
- นิมนต์พระมาเทศนา ทำบุญศาล
- ทำบุญในเทศกาลต่าง ๆ ได้แก่ ทำบุญขึ้นปีใหม่ ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า ร่วมกิจกรรมทำบุญเมืองเชียงใหม่ ถวายเทียนพรรษา และอื่น ๆ

“การสวดมนต์ไหว้พระและทำสมาธิก่อนการประชุมตอนแรก ๆ ก็ดูเป็นเรื่องแปลก แต่เมื่อนานไปก็ทำได้ เพราะเราชาวพุทธคุ้นเคยกับการไปวัด สวดมนต์อยู่แล้ว และเมื่อสมัยเรียนก็ทำอยู่แล้ว พนักงานส่วนใหญ่ก็พูดง่าย หัวอ่อน ถึงแม้จะมีคริสเตียนบ้าง แต่ก็ไม่ได้เคร่งครัดจนถึงกับทำกิจกรรมนี้ไม่ได้” ทำให้เรามีสติและรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นในขณะประชุม²²

เมื่อพูดคุยเรื่องนี้กับพนักงานที่เป็นคริสเตียนได้คำตอบว่า เห็นว่าเป็นสิ่งดีเพราะสอนให้เป็นคนดี และทำสมาธิได้ไม่มีปัญหาอะไร “ตอนแรกก็รู้สึกไม่คุ้นเคยกับการสวดมนต์ไหว้พระ และทำสมาธิทุกครั้งที่จะประชุม พอนาน ๆ ไปก็สวดตามเขาได้ เริ่มต้นจากการมีจิตใจที่เป็นสมาธิ มีสติ”²³

“ในช่วงที่ประเทศไทยประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ ภาระงานชักชวนให้ทุกคนปฏิบัติสมาธิเพื่อช่วยเพิ่มพลังให้ประเทศและพวกเราเพื่อผ่านพ้นภาวะวิกฤตไปได้”²⁴

²² การสนทนากับพนักงานฝ่ายบุคคล 2 พฤศจิกายน 2541.

²³ สนทนากับพนักงานหญิงที่หอพัก 7 พฤศจิกายน 2541.

²⁴ การสนทนากับพนักงานฝ่ายบุคคล 2 พฤศจิกายน 2541.

จะเห็นได้ว่าพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมของร้าน ได้แก่ ความเชื่อ และประเพณี การทำบุญทางศาสนาต่าง ๆ รวมทั้งค่านิยมในการทำงานและการดำเนินชีวิตในสวนอาหารทะเล นางนวล เชียงใหม่ เป็นสิ่งหล่อหลอม กล่อมเกลาให้สมาชิกของสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข มีความรัก ช่วยเหลือเกื้อกูลและเอื้ออาทรต่อกัน ตลอดจนเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจให้ทุกคนมีกำลังใจในการทำงาน และดำเนินชีวิตร่วมกันอย่างมีสติ และส่งผลดีต่อคุณภาพชีวิตในการทำงาน

แนวคิดของผู้บริหารและพนักงานที่เอื้อต่อการส่งเสริมสุขภาพ

แนวคิดของผู้บริหาร

เนื่องจากประธานและรองประธานเป็นผู้ที่สนใจและปฏิบัติตนเพื่อการส่งเสริมสุขภาพทั้งร่างกายและด้านจิตใจอยู่เป็นประจำและผู้จัดการจะวิ่งออกกำลังกายเป็นประจำทุกเช้า จึงเห็นว่าสุขภาพเป็นเรื่องสำคัญสำหรับทุกคน ถ้าคนเรามีสุขภาพดีก็จะสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สดชื่นและคล่องตัวสุขภาพเป็นเรื่องของเราที่จะต้องดูแลรักษาไว้ และสามารถทำให้ดีขึ้นหรือรักษาไว้ไม่ให้เสื่อมก่อนวัยอันควร โดยตื่นแต่เช้าออกกำลังกายพอประมาณรับประทานอาหารเช้าจิตใจเน้นผักผลไม้ รับประทานเนื้อสัตว์ให้น้อยลง พักผ่อนให้เพียงพอ สุขภาพจิตก็มีความสำคัญ หมั่นทำบุญไหว้พระสวดมนต์ ทำสมาธิ ฝึกจิตใจให้เข้มแข็งเป็นประจำ คิดดี ทำดี จะทำให้ใจสบาย การออกกำลังกายทำให้ร่างกายแข็งแรงสดชื่น ผ่อนคลายความเครียดจากการทำงาน เมื่อเจ็บป่วยก็ต้องดูแลรักษาตามสมควร ซึ่งรองประธานแสดงความคิดเห็นในเรื่องสุขภาพไว้ ดังนี้

“เมืองไทยยังขาดคนสนใจและล้าหลังในเรื่องสุขภาพและการศึกษาเวลา อยู่สบายไม่ค่อยสนใจสุขภาพ สำหรับตัวฉันทำมานานตั้งแต่ก่อนมาเปิด สาขาเชียงใหม่ สมัยที่เปิดร้านที่เยอรมันให้หลานดูแลจะไปเข้าคอร์สดูแล ตรวจเช็คสุขภาพ 2 สัปดาห์ที่โรมานีเยทุกปี เพราะคิดว่าเราทำงานหนักมาทั้งปีต้องดูแลสุขภาพตนเอง เขามีการตรวจเช็คสุขภาพทั้งหมด และจัดโปรแกรม ให้เราได้มีกิจกรรมออกกำลังกาย อาบน้ำแร่ อบไอน้ำในภาคเช้า ส่วนภาค บ่ายจะเป็นกิจกรรมการพักผ่อนเที่ยวชมธรรมชาติบ้านเมืองที่ได้รับการดูแล ให้นำอยู่สงบและสะอาดสะอาดอันนี้ก็ถือว่าเป็นการพักผ่อนอย่างหนึ่ง เดียวนี้ เริ่มมีสาขามาเปิดที่กรุงเทพฯ และได้ยินว่ามาเปิดที่อำเภอฝาง ฉันทเคยไปมาแล้วแต่ก็ไม่เหมือนกัน ตอนหลังไปนวดและอบสมุนไพรที่โรงพยาบาลแพทย์

แผนโบราณ แต่รู้สึกไม่ค่อยดูแลสุขภาพสะอาดทุกวันนี้ฉันดูแลสุขภาพตนเอง โดยตื่นนอนตอนเช้า ให้อุณหภูมิห้องเหมาะสม ทำสมาธิ เสร็จแล้วก็ออกกำลังกาย ถึงมีเด็กทำงานบ้านแต่ฉันจะซักเสื้อผ้าเอง แล้วก็ยังไปดูแลสุขภาพให้เขาทำ ความสะอาดห้องและเครื่องนอนของเขาด้วย เสร็จแล้วก็มาดูแลร้านต่างๆ ก็ ขวนเด็ก ๆ ไปทำบุญกัน ฉันรู้สึกว่าเมื่อเทียบกับเพื่อน ๆ นี้อายุรุ่นเดียวกันฉัน ยังดูหนุ่มและแข็งแรงกว่า แต่จะต้องเป็นคนที่จะดูแลสุขภาพตัวเอง”²⁵

รองประธานพูดกับพนักงานหญิงในครัวว่า “ศิริวรรณอ่อนไปหน่อยต้อง ออกกำลังกายนะจ๊ะจะได้สวยอย่างแม่เล็ก”²⁶

ในด้านการทำงานประธานและรองประธานเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมา มาก ตั้งแต่เริ่มธุรกิจเล็ก ๆ โดยทำร้านอาหารเป็นของตนเอง ทำงานด้วยความขยันขันแข็งและอดทน มีความซื่อสัตย์ต่อลูกค้า บริหารงานจนสามารถขยายกิจการมาเป็นร้านอาหารขนาดใหญ่มีสาขาทั้ง ในประเทศและต่างประเทศ สำหรับสวนอาหารทะเลนางนวลเชียงใหม่ นอกจากประวัติความเป็นมา ดังที่กล่าวมาแล้ว ประธานมีแนวคิดที่ต้องการจะสร้างความเจริญและสร้างงานในท้องถิ่นที่ร้านตั้งอยู่ พยายามรักษาความเป็นธรรมชาติและดูแลสิ่งแวดล้อมให้สะอาดน่าอยู่ในด้านของพนักงานเห็นว่า ทุกคนเหมือนลูกหลานและเป็นคนในครอบครัวเดียวกันให้โอกาสกับทุกคนที่อยากทำงาน พนักงาน ทุกคนมีความสำคัญเป็นส่วนหนึ่งของบริษัท ร้านอยู่ได้เพราะทุกคนช่วยกันทำงาน เจ้าของต้องคอย ดูแลเอาใจใส่ให้อยู่ด้วยกัน อบรมให้เขาเป็นคนดี รักและเกื้อกูลให้ได้กินอิ่ม นอนหลับ และดูแลไปถึง ครอบครัวด้วย พนักงานก็จะมีความตั้งใจทำงานให้กับร้าน เมื่อมีกำไรก็ต้องตอบแทนให้กับพนักงาน ในยุคที่มีปัญหาเศรษฐกิจร้านต้องอยู่ให้ได้ เพื่อให้พนักงานมีงานทำ ไม่ลอยแพพนักงาน

แนวคิดของพนักงาน

พนักงานเห็นว่าสุขภาพดี คือการไม่เจ็บไม่ป่วยจนล้มหมอนนอนเสื่อสามารถทำกิจกรรม ต่าง ๆ ได้อย่างสดชื่น โดยเฉพาะสามารถทำงาน รับประทานอาหารและพักผ่อนได้

“ไม่เจ็บไม่ป่วย มาทำงานได้ ก็ดีแล้ว”

²⁵ สทนากับรองประธาน 13 สิงหาคม 2542

²⁶ รองประธานพูดกับพนักงานหญิงในครัว 13 สิงหาคม 2542

“รับประทานอาหารได้ นอนหลับสบาย”

“ไม่ต้องไปโรงพยาบาล หรือไปหาหมอ”

“ทำงานได้อย่างสดชื่น ทำงานหารายได้พิเศษได้”

การที่จะทำให้มีสุขภาพดี คือ การทำให้ร่างกายแข็งแรง สดชื่นขึ้น ทำจิตใจให้สบาย ไม่ปวดหัว ไม่เครียด มีงานทำและมีเงินใช้จ่ายสำหรับครอบครัว ออกกำลังกาย เล่นกีฬา เช่น ฟุตบอล ตะกร้อ แบดมินตัน ไม่สูบบุหรี่ พักผ่อนให้เพียงพอ ไม่นอนดึก กินอาหารดีมีประโยชน์ ทำสมาธิ ไม่คิดมาก ตรวจสุขภาพประจำปี ไม่อ้วน

การเข้ามาทำงานในองค์กรนี้ พนักงานจะมาสมัครกับฝ่ายบุคคลโดยมาสมัครเองพ่อแม่ พามาฝากหรือมีญาติเพื่อนทำงานอยู่ก่อนแล้วชวนมา เพราะเห็นว่าเป็นร้านที่มีชื่อเสียงปลอดภัย น่าเชื่อถือ ซอบงานบริการและบางส่วนทำงานที่สาขาพัทยาแล้วมาช่วยตั้งแต่เริ่มเปิดร้านใหม่อยู่ เชียงใหม่รู้สึกดีและน่าอยู่ก็เลยขออยู่ประจำ

“พ่อแม่พามาฝาก เพราะเคยมาทานข้าวที่ร้านเห็นว่าเป็นร้านที่ดีและปลอดภัยไม่เหมือนร้านอาหารอื่น พนักงานเรียบร้อย ลูกค้าก็น่าไว้วางใจได้”

“น้ำที่ทำงานที่นี่พามาทำงานด้วย”

“เป็นร้านที่มีชื่อเสียง น่าเชื่อถือ”

“เพื่อนทำงานที่นี่ชวนมา”

“ย้ายมาอยู่เชียงใหม่ รู้สึกดี อากาศสบาย รู้จักและคุ้นเคยกับชาวบ้านดี”

ความคิดเห็นต่อผู้บริหาร พนักงานทุกคนรู้จักและรู้สึกว่าผู้บริหารให้ความสำคัญสนทนมนใจใกล้ชิด โดยเฉพาะพนักงานที่ทำงานมานานจะเข้าใจและรู้ใจผู้บริหาร ทุกคนเห็นว่าผู้บริหารเป็นคนดี ยุติธรรม พูดจริงทำจริง รักและเข้าใจพนักงาน ดูแลเรื่องอาหารและความเป็นอยู่ของพนักงาน เมื่อพนักงานทำงานดีจะชื่นชมและให้รางวัลสอนและถ่ายทอดประสบการณ์ในการทำงานเป็นตัวอย่างและสอนให้เป็นคนดี ขยันอดทนตั้งใจทำงาน พนักงานจะศรัทธาและให้ความเคารพในตัวอย่าง

ท่านรองประธานใจดีรักทุกคนเหมือนลูกมีจิตวิทยาคอยอบรมสั่งสอนให้พนักงาน ทำความดีไหว้พระสวดมนต์ นั่งสมาธิ มีความสามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูล รู้จักประหยัดและอดออม เอาขนมมาแจกและชวนพนักงานไปทำบุญ สอนให้พนักงานพูดจาดีและไพเราะต่อกันไม่ด่าว่าร้ายต่อกัน

ผู้จัดการเป็นคนดี ให้ความสำคัญกับลูกน้อง ให้คำแนะนำ และสอนวิธีการทำงาน มีความตั้งใจทำงาน งานคืองาน

“ท่านประธานจะใช้ธรรมะอบรมเราให้รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน พนักงานทุกคนจะรักและเคารพท่าน”

“ท่านดีมาก มีน้ำใจ รักพนักงาน ดูแลให้กินอาหารดี ๆ กินให้อิ่มจะได้มีแรงทำงานถ้ากินอาหารไม่สะอาด จะทำให้ท้องเสีย ไม่สบาย”

“ท่านประธาน เป็นคนที่รักและเข้าใจความต้องการของพนักงานดี”

“เป็นคนยุติธรรม และพูดจริงทำจริง ถ้าทำไม่ได้จะไม่พูด”

“เวลาท่านมาร้านจะมาดูแลเรื่องอาหาร และให้ทำของหวานเลี้ยงพนักงาน”

“แม่เล็กจะพูดเรื่องธรรมะ และสอนให้ทำความดี”

“แม่เล็กสอนให้ประหยัด กินข้าวให้หมด ห้ามทิ้ง เสียหาย และยกตัวอย่างเรื่องแม่ที่เอาข้าวที่เหลือไปตากแห้งแล้วเก็บไว้ทำขนม”

“ผู้จัดการจะสอนเรื่องการพูดจาหักทลายกับพนักงานการยิ้มแย้มและให้ความสำคัญกับตนเอง”

ความคิดเห็นต่อการทำงาน

พนักงานใหม่ที่อยู่ในช่วงทดลองงานจะรู้สึกว่ามีกฎระเบียบมาก ไม่คุ้นเคยต่อการตรงต่อเวลาและการทำงานร่วมกันเป็นทีม มีระบบงานและกำหนดหน้าที่ชัดเจน รวมทั้งการติดตามควบคุมกำกับจากหัวหน้าทำให้รู้สึกเครียดและอึดอัด รวมทั้งเวลาในการเข้าทำงาน 2 กะ ต้องปรับตัวในการพักผ่อนและกิจกรรมประจำวัน หากปรับตัวไม่ได้พนักงานจะลาออกในช่วงของการทดลองงานแต่ส่วนใหญ่จะสามารถปรับตัวได้ภายใน 1 หรือ 2 สัปดาห์ นอกจากบางคนอาจจะใช้เวลาในการปรับตัวถึง 3 เดือน เมื่อเรียนรู้ทำความเข้าใจกับงานและเพื่อนร่วมงาน กฎระเบียบและหัวหน้าแล้วก็จะเห็นว่าเป็นสิ่งดี ทำให้การทำงานกับคนมากเกิดความรวดเร็ว คล่องตัวไม่วุ่นวาย และมีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นทันที และเกิดการเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาในงานมีความมั่นใจ ในการทำงานมากขึ้น

สิ่งที่พนักงานเห็นว่าเป็นปัญหาทำให้เครียด คือ ถ้าต้องให้บริการกับลูกค้าที่จู้จี้จุกจิกเสีย ไม่มีเหตุผล พนักงานจะแก้ปัญหาโดยขอสลับดูแลลูกค้ากับเพื่อนหรือบอกกับต้นที่ดูแลกลุ่มให้ช่วยแก้ไข ส่วนใหญ่เมื่อเปลี่ยนไปดูแลลูกค้ากลุ่มอื่นก็จะหาย

พนักงานบริการจะเห็นว่าการทำงานบริการ แม้จะต้องยืนให้บริการนาน ๆ แต่ก็เพลินกับลูกค้า เพลินกับงานและเพื่อน ๆ ในทีมงาน ตลอดจนมีหัวหน้าคอยให้การช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหา ส่วนงานครัว จะมีปัญหาเรื่องปวดศีรษะ ถ้าอากาศร้อนมาก ๆ ปวดเมื่อยแขนขา เพราะต้องยกกะทะหนัก ๆ แต่เมื่อกลับบ้านได้พักก็หาย ไม่ค่อยเอาถลับมาคิดที่บ้าน ทางร้านก็พยายามช่วยเหลือโดยการหาพัดลมมาเพิ่ม และมีคนเอาน้ำเย็นมาบริการให้ดื่ม ถ้างานยุ่งหรืออากาศร้อนมาก

“ตั้งใจทำงานก็จะได้ผลตอบแทนดี พอใจ มั่นใจว่าร้านอยู่ต่อไปได้”

“ทำงานแล้วเพลินดี เพราะมีเพื่อน”

“กินข้าวหม้อเดียวกัน ต้องรักสามัคคีกัน”

“ทำงานให้ดีที่สุดตามหน้าที่ มีอะไรก็ช่วยเหลือกัน ทำตามกฎระเบียบ เคอร์ฟูนี่ เงินเดือนน้อยก็ต้องรู้จักประหยัดใช้ก็ไม่เดือดร้อน เข้าใจร้านเพราะอยู่มานาน เคยได้รับความสนใจเอาใจใส่ ถึงเวลาร้านมีปัญหาก็ต้องช่วยกัน”

ในภาวะเศรษฐกิจแบบนี้ พนักงานมีความเห็นต่อร้านและการทำงานว่า

“ผมเข้าใจเจ้าของร้านที่ต้องรับผิดชอบทุกอย่างในร้าน ต้องหาเงินมาจ่ายให้พนักงานให้ทัน ประหยัดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ลงเพื่อช่วยให้ร้านอยู่ได้ และสามารถช่วยพนักงานไปด้วยในตัว อะไรลดได้ก็ลด จึงดูเหมือนร้านไม่ได้ให้อะไรกับพนักงาน แต่ก่อนเมื่อร้านเศรษฐกิจดีร้านก็ตอบแทนคืนให้กับพนักงานอย่างเต็มที่ คนเก่าแก่ที่ได้รับสิ่งดี ๆ จากร้านยอมอยู่ช่วยเหลือกัน ถึงแม้จะได้เงินและสวัสดิการไม่มากเท่าที่อื่น ยังเห็นว่าอยู่ที่นี้ดีกว่า”²⁷

“งานร้านอาหารจะหนักกว่างานโรงแรมเพราะมีลูกค้าทั้งที่จองล่วงหน้า และ Walk in ซึ่งไม่ทราบล่วงหน้า เขาต้องการอะไร และงานของเราคือทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจในบริการ”²⁸

²⁷ สทนทนากับพนักงานระดับหัวหน้างานที่บ้าน 3 พฤศจิกายน 2541

²⁸ สทนทนากับพนักงาน

จากแนวคิดของผู้บริหารและพนักงานดังกล่าวมา จะเห็นว่า ผู้บริหารมีประสบการณ์และแนวคิดในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพและการทำงานเป็นอย่างดี เห็นความสำคัญของพนักงาน และส่งเสริมให้พนักงานดำเนินชีวิตในทางที่ส่งเสริมสุขภาพ ในด้านของพนักงานก็ให้ความเคารพและเชื่อฟังผู้บริหาร และมีความพึงพอใจในการทำงานและตั้งใจทำงานเพื่อให้ร้านอยู่ได้ จึงให้ความสำคัญกับงานมากกว่าสุขภาพ เพราะเห็นว่าสุขภาพคือความไม่เจ็บป่วยเท่านั้น

ความคิดเห็นของชุมชน

ชุมชนที่อยู่โดยรอบสวนอาหารทะเลนางนวลเชียงใหม่ เห็นว่า หลังจากร้านมาตั้งทำให้ชุมชนเจริญขึ้น ชาวบ้านมีงานทำและอีกอาชีพคือการทำห่อพักให้พนักงานนางนวลพัก เป็นร้านอาหารขนาดใหญ่ระดับมาตรฐานที่มีความมั่นคงแม้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจก็ยังอยู่ได้ เพราะเจ้าของเป็นคนดีมีน้ำใจ ทำดี และไม่ค่อยทำให้ชุมชนเดือดร้อน ถ้าหากชาวบ้านมีปัญหากับการทำงานของพนักงานหรือร้านก็จะรับฟังและพยายามแก้ไข เห็นว่าร้านอบรมดูแลพนักงานได้ดี พนักงานนางนวลส่วนใหญ่จะเรียบร้อยไม่มีปัญหา มีวินัยและมีน้ำใจ พนักงานที่เช่าห่อพักจะอยู่รวมกันอยู่นานจนคุ้นเคยเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน มีกิจกรรมร่วมกับชุมชน เช่น เชิญชาวบ้านร่วมทำบุญศาลประจำปี จัดกีฬาและแข่งกับชุมชน ดังคำพูดของชาวบ้านที่สะท้อนให้เห็นว่า "ไม่มีปัญหาเรื่องพนักงานเสียงดังทะเลาะกัน หรือเมาให้ได้ยิน สงบดี ในช่วงปีก่อน ๆ มาที่มีแขกมากรถยนต์จอดยาวเป็นกิโลแต่ก็มีพนักงานมาคอยดูแล ความเรียบร้อยและอำนวยความสะดวกให้กับเจ้าของบ้าน"²⁹

"แต่ก่อนนี่เป็นส่วน ไผมาอยู่กับติดพอเป็นมาทำร้าน ตอนแรกจาวบ้านเล่ากันว่าจะไปปรอด เป็นทำบุญฉลองใหญ่ทุกปี ทำดีก็เลยอยู่ได้ บ่อยเดือดร้อนชาวบ้าน เวลาในชุมชนมีงานมีงานขอเป็นจួយก่อได้ตลอด มีปัญหาเรื่องขยะของร้านบมีที่ทิ้งเป็นก็เอาปูนขาวลาดหาฝ้ายางมาปิดสวนพนักงานนางนวลจะอยู่รวมกันเกือบทั้งห่อพัก ดีบมีปัญหา ส่วนใหญ่อยู่เมินคุ้นเคยกับจาวบ้านเวลามีงานก็ไปจួយ เวลาร้านมีงานทำบุญประจำปี เป็นจะฮื้อพนักงานเชิญจาวบ้าน

²⁹ สทนากับคนดูแลข้างสวนอาหารนางนวล 25 พฤษภาคม 2542.

ไปทำบุญกินข้าวทุกปีจะพากันไปกินข้าวร้านนางนวลแต่ก่อนมีวันที่ฟ้าสี
พนักงานจะแข่งฟุตบอลกับชาวบ้านเป็นอันม่วนกัน”³⁰

“พนักงานนางนวลส่วนใหญ่เรียบริ่อยบมีปัญหา แต่มีบ้างผู้ชายอยู่ในร้าน
เรียบริ่อยออกมาตางนอกเสียงดัง แต่ที่อยู่หอป่าดีหมดยิ่งเรื่องเงินสมำเสมอ
ร้านจ่ายอื้อพนักงานกู้เดือนหละอ่อนจะเอามาจ่ายค่าหอก่อนกำหนดทุกครั้ง
นอกจากเงินเดือนจะมีค่าทิปแบ่งกันตั้งวันวันละ 50 ถึง 80 บาท เห็นละอ่อนที่
หอฝากเอาอื้อกัน ผู้หญิงเวลาพักส่วนใหญ่จะอยู่หอ แต่ผู้ชายส่วนใหญ่ไปหา
เพื่อนไปช่วยเพื่อนทำงาน”³¹ และจากการสนทนากับข้าราชการสาธารณสุขที่
เข้าไปตรวจสุขภาพภัตตาคารร้านอาหารและเฝ้าระวังโรคระบบทางเดินอาหารในช่วง
ซีเกมส์ปี พ.ศ. 2538 พูดถึงร้านว่า “ในช่วงที่ซีเกมส์ครั้งนั้นร้านอาหารนางนวล
ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่เป็นอย่างดี ในการตรวจร้านอาหารและสุขภาพ
พนักงาน มีการดูแลรักษาความสะอาดเป็นอย่างดี ในส่วนห้องประกอบอาหาร
และส่วนล้างทำความสะอาดจัดได้ตามมาตรฐานสุขภาพภัตตาคาร”³²

บทสรุป

พื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมในสวนอาหารทะเลนางนวลที่มีผลต่อการส่งเสริมสุขภาพ
ของพนักงานที่พบ ได้แก่ การทำบุญศาลเพื่อเป็นสิริมงคลทำให้กิจการเจริญรุ่งเรือง บริวารอยู่เย็นเป็น
สุข อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ปลอดภัยจากอันตรายและไม่มีอุปสรรคในการทำงานเป็นการสร้างพลัง
ให้กลุ่มมีกำลังใจในการทำงาน และอยู่รวมกลุ่มอย่างเป็นสุข นอกจากนี้ยังเป็นการฝึกฝนทักษะของ
การทำงานร่วมกัน โดยการร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันเกิดความรู้สึกว่าเป็นพวกเดียวกัน และเป็น
การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน

³⁰ สนทนากับคณะกรรมการชุมชน 25 มกราคม 2542.

³¹ สนทนากับเจ้าของหอบ้าน 7 มกราคม 2542.

³² สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สาธารณสุข 16 พฤษภาคม 2542.

- การนับถือเจ้าที่เป็นวิธีการทางสังคมที่ควบคุมให้พนักงานมีพฤติกรรมไปในทางที่ดีเป็นที่ยอมรับของสังคมและอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขและส่งผลดีต่อสุขภาพ
- การทำบุญในโอกาสต่าง ๆ เป็นการกลมเกลียวให้พนักงานมีจิตใจอ่อนโยน จิตใจสบาย เป็นการส่งเสริมสุขภาพจิตของพนักงาน เป็นผลดีต่อตัวเองครอบครัวและการอยู่ร่วมกันในสังคม
- ค่านิยมในการทำงานและการดำเนินชีวิตของพนักงานในสวนอาหารที่ร้านพยายามสร้างให้กับพนักงานตั้งแต่เริ่มต้นและถ่ายทอดมาจนถึงปัจจุบันเป็นการพยายามหล่อหลอมให้พนักงานที่มาจากแต่ละที่เกิดความรู้สึกเป็นพวกเดียวกันมีปรัชญาชีวิตเหมือนกัน ล้วนเป็นแนวทางที่ส่งผลดีต่อสุขภาพของกลุ่มพนักงานและคุณภาพชีวิตในการทำงานทั้งสิ้น
- ประธานและรองประธานเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติตามหลักคำสอนของพุทธศาสนาเป็นผู้นำและส่งเสริมให้พนักงานได้มีโอกาสปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาอยู่เสมอเป็นการกลมเกลียวให้พนักงานมีจิตใจที่ต้งาม รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ผู้อื่นและเป็นการฝึกสมาธิ ให้มีสติในการทำงานและดำเนินชีวิตเป็นการสร้างสังคมที่มีสันติภาพซึ่งเป็นปัจจัยเริ่มต้นของการส่งเสริมสุขภาพ
- ผู้บริหารมีแนวคิดที่เอื้อต่อการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพ เพราะเป็นผู้ที่มีความสนใจและมีพฤติกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพอยู่แล้วโดยเฉพาะรองประธานที่ทำอย่างต่อเนื่องทุกคนเห็นว่าสุขภาพเป็นเรื่องสำคัญถ้าคนเรามีสุขภาพดีก็สดชื่นขึ้น คล่องแคล่วและทำงานได้ดี สุขภาพเป็นสิ่งที่รักษาไว้ไม่ให้เสื่อมก่อนวัย เห็นว่าพนักงานคือลูกหลานและมีความสำคัญต่อบริษัทให้การดูแลเอาใจใส่พนักงานทั้งด้านร่างกายและจิตใจ เศรษฐกิจ
- สำหรับพนักงานเห็นว่าสุขภาพคือการไม่ป่วย ทำงานได้ กินได้ นอนหลับเท่านั้นแต่มีความเข้าใจเรื่องส่งเสริมสุขภาพเพื่อให้สุขภาพดี ดังนั้น เมื่อไม่ป่วยจึงไม่สนใจที่จะส่งเสริมสุขภาพเท่าที่ควรเข้ามาทำงานที่ร้าน ด้วยความรู้สึกที่พึงพอใจในที่ทำงาน ความคิดเห็นต่อผู้บริหารพนักงานเห็นว่าผู้บริหารให้การดูแลเอาใจใส่เอื้ออาทรเป็นคนที่ทั้งในเรื่องงานและครอบครัวเป็นคนดี ยุติธรรมรักและเข้าใจพนักงาน และมีหน้าที่รับผิดชอบมากที่จะต้องประคับประคองให้ร้านผ่านวิกฤติเศรษฐกิจและเห็นว่าการทำงานต้องช่วยเหลือกันเมื่อถึงคราวจำเป็นมากกว่าคิดถึงค่าตอบแทนพนักงานใหม่จะรู้สึกอึดอัดต่อกฎระเบียบและการถูกควบคุม ต้องการเวลาในการปรับตัวที่แตกต่างกัน เมื่อปรับตัวได้ก็จะเรียนรู้และเข้าใจการทำงานเป็นทีม ยอมรับกฎระเบียบต่าง ๆ ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงานคือ ความเครียดจากลูกค้าและความร้อนจากอากาศ รวมทั้งปวดเมื่อยกล้ามเนื้อแต่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเองมีเพื่อนร่วมงานและหัวหน้าคอยช่วยเหลือ

ชุมชนเห็นว่าร้านนำความเจริญและสร้างงานให้กับท้องถิ่น มีความมั่นคง ยอมรับฟัง
ปัญหาของชาวบ้านและทำการแก้ไข ยอมรับร้านและพนักงานเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน เมื่อได้รับการ
ยอมรับก็อยู่และทำงานอย่างมีความสุข